

Lisa Stellansdottir
Hållbarhetscontroller

Remiss: Handlingsplan för Lunds kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter

Förslag till beslut

Barn- och skolnämnden beslutar

att lämna yttrande över remisshandlingarna i enlighet med vad som framgår av förvaltningens tjänsteskrivelse.

Sammanfattning

I november 2022 fattade kommunstyrelsens arbetsutskott beslut om att skicka Handlingsplan för Lunds kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter på remiss till samtliga nämnder och styrelser i kommunen. Handlingsplanen, som har ett särskilt fokus på barn, syftar till att skydda de nationella minoriteternas rättigheter och främja deras möjligheter att utveckla språk och kultur. Sveriges fem erkända nationella minoriteter är judar, romer, samer, sverigefinnar samt tornedalingar

Handlingsplanen består av 13 aktiviteter fördelade inom tre inriktningar: *information och kunskap, stöd och service* samt *främja och uppmärksamma*. Barn- och skolnämnden omfattas av totalt fyra aktiviteter.

Barn- och skolförvaltningen ställer sig positiv till handlingsplanen som helhet då den är konkret och kortfattad men ställer sig frågande till handlingsplanens omfattande hänvisningar till lagtext samt ger förslag på justeringar av ett antal aktiviteter vilket huvudsakligen rör aktivitet 1.2 och 2.4 gällande inventering av språkkunskaper bland kommunens medarbetare samt modersmålsstöd och modersmålsundervisning, men också en handfull andra aktiviteter som kan kortas ned eller på annat sätt justeras.

Förvaltningen lämnar även synpunkt på mängden handlingsplaner och andra styrdokument i kommunen samt efterfrågar att barnets perspektiv tydligare framkommer i den bifogade barnkonsekvensanalysen.

2023-02-28

Diarienummer

BSN 2022/9580

Underlag för beslutet

- Barn- och skolförvaltningens tjänsteskrivelse 2020-02-28 Remiss: Handlingsplan för Lunds kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter
- Protokollsutdrag kommunstyrelsens arbetsutskott 2022-11-28 § 305 Remiss: Handlingsplan för Lunds kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter
- Handlingsplan för Lunds kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter (KS 2016-12-07, § 376)

Ärendet

Bakgrund

I november 2022 fattade kommunstyrelsens arbetsutskott beslut om att skicka Handlingsplan för Lunds kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter på remiss till samtliga nämnder och styrelser i kommunen. Handlingsplanen, som har ett särskilt fokus på barn, syftar till att skydda de nationella minoriteternas rättigheter och främja deras möjligheter att utveckla språk och kultur. Den ska tydliggöra ansvarsfördelningen för frågorna inom kommunorganisationen och säkerställa att Lunds kommun lever upp till internationell och nationell lagstiftning om nationella minoriteters rättigheter. Lagstiftningen om nationella minoriteter är en rättighetslagstiftning vilken utgår från centrala principer om människors rättigheter som inte får åsidosättas.

I minoritetslagstiftningen (2009:724) finns det inte någon definition kring vem eller vilka personer som tillhör en nationell minoritet i Sverige, det är upp till varje person att bestämma om hen definierar sig som tillhörande en nationell minoritet och om hen därmed gör anspråk på det stöd som samhället erbjuder. Vilket språk en person främst använder eller vilket medborgarskap vederbörande har saknar i sammanhanget betydelse. Sveriges fem erkända nationella minoriteter är judar, romer, samer (som också har status som urfolk), sverigefinnar samt tornedalingar. De motsvarande nationella minoritetsspråken är: jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli.

Idag undervisar Modersmålscentrum i Lund i tre av de nationella minoritetsspråken: finska, romani chib och jiddisch. De senaste fem läsåren har mellan 40 – 50 elever läst finska, 25 – 45 elever läst romani chib och 4 – 6 elever läst jiddisch varje läsår.

Förslaget till handlingsplan består av 13 aktiviteter fördelade inom tre inriktningar: *information och kunskap, stöd och service* samt *främja och uppmärksamma*.

2023-02-28

Diarienummer

BSN 2022/9580

Barn- och skolnämnden omfattas av totalt fyra aktiviteter vilka innefattar att:

- Utveckla möjligheten till att utöka antalet elever som får undervisning i nationella minoritetsspråk och dess dialekter.
- Främja språk och kultur genom att utöka den litteratur som finns på minoritetsspråken på kommunens bibliotek och skolbibliotek.
- Uppmärksamma de nationella minoriteterna på kommunens institutioner för kultur och på biblioteken.
- Samråda med nationella minoriteter i frågor som berör dem.

Handlingsplanen ersätter kommunens nuvarande *Handlingsplan för Lunds kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter* (KS 2016-12-07, § 376). I denna omfattas barn- och skolnämnden av en åtgärd med två aktiviteter vilka syftar till att utöka antalet elever som får undervisning i nationella minoritetsspråk och dess dialekter genom (1) information om möjligheten till modersmålsundervisning och modersmålsstöd inom de nationella minoritetsspråken, samt (2) att undervisning i nationellt minoritetsspråk i så stor utsträckning som möjligt ska ske inom barnens ordinarie skolgång.

För barn- och skolnämnden skiljer sig den nuvarande handlingsplanen och remissversionen i några få delar. Den andra av de ovan nämnda aktiviteterna är borttagen och nämnden har även fått tilldelat ansvar för tre nya aktiviteter med fokus på biblioteksverksamhet samt samråd med nationella minoriteter.

Handlingsplanen innehåller hänvisningar till aktuell lagstiftning så som Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, Språklagen (2009:600) och Skolförordning (2011:185) samt kopplingar till kommunala styrdokument så som Program för social hållbarhet och Handlingsplan för barnets bästa.

Barn- och skolförvaltningens yttrande

Barn- och skolförvaltningen ställer sig positiv till handlingsplanen som helhet då den är konkret och kortfattad. Förvaltningen bedömer att handlingsplanen bidrar till måluppfyllelse vad gäller Lunds kommuns program för social hållbarhet men ser behov utav några justeringar. Nedan följer förvaltningens förslag och kommentarer utifrån efterfrågad struktur.

Utgångspunkter för Lunds kommuns arbete med nationella minoriteter

Handlingsplanens första avsnitt ger en tydlig bild av utgångspunkterna för kommunens arbete med nationella minoriteters rättigheter. En gemensam definition och förståelse för

2023-02-28

Diarienummer

BSN 2022/9580

aktuell lagstiftning lägger en bra grund för ett gemensamt arbete. Barn- och skolförvaltningen vill dock poängtera att sex av handlingsplanens elva sidor innehåller hänvisningar till lagtext eller på annat sätt fokuserar på aktuell lagstiftning. Detta kan med fördel kortas ned och konkretiseras så att handlingsplanen undviker upprepning. Förvaltningen ser också gärna att hänvisning till lagtext görs på samma sätt konsekvent genom texten.

Inriktning, aktiviteter och ansvar

Barn- och skolförvaltningen är positiva till mängden aktiviteter i planen men ser behov av att några aktiviteter kortas ned och att innehållet i några aktiviteter justeras. Förvaltningen ser även behov utav att aktiviteterna numreras för att öka läsbarheten och underlätta kommunikation. Nedan kommer hänvisning göras till aktiviteterna så som om de var numrerade.

Vad gäller aktivitet 1.2, avseende inventering av språkkunskaper i de nationella minoritetsspråken hos medarbetare i Lunds kommun, är förvaltningen något tveksamma till hur detta ska genomföras och vad aktiviteten ska uppnå. Förvaltningen vill även poängtera att det är av vikt att kommunens dataskyddsteam involveras för att säkerställa att inventeringen följer dataskyddsförordningen (GDPR).

Aktivitet 2.4 är väldigt lång och kan med fördel kortas ned. Aktiviteten bör inte heller fokusera på *antal* elever utan kan snarare fokusera på att utöka eller förbättra kommunikationen gällande barn och elevers rättighet till modersmålsstöd och modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken. Förslag på alternativ formulering: *Tydliggöra rättigheterna till modersmålsstöd och modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken för barn, elever och vårdnadshavare inom alla skolformer.*

Barn- och skolförvaltningen ser också behov av följande justeringar:

- Ytterligare aktivitet som med fördel kan kortas ned och konkretiseras är 2.1.
- Aktivitet 2.2 och 3.4 är dubletter, en bör strykas.
- Aktivitet 3.1 bör enbart fokusera på flaggning. Det finns redan aktiviteter som bemöter bidrag från kultur- och fritidsnämnden och arrangemang av föreningslivet ligger utanför kommunens rådighet.
- Aktivitet 3.5 bör gälla samtliga nämnder och styrelser.

Uppföljning och aktualisering

Barn- och skolförvaltningen ställer sig, som tidigare nämnt, positiv till handlingsplanens omfattning och mängden aktiviteter, som är

2023-02-28

Diarienummer

BSN 2022/9580

färre i antalet än i många andra kommunala handlingsplaner. Förvaltningen vill dock ställa mängden kommungemensamma planer och handlingsplaner i relation till det nya kommunfullmäktigemålet om tillitsbaserad styrning. Styrdokumenten riskerar att i många fall leda till målträngsel, ökat behov av rapportering och en svårighet att få genomslag inom alla områden.

Beredning

Ärendet har beretts inom skolkontoret i samverkan med kultur- och fritids-, samt utbildningsförvaltningen. Representanter från barn- och skolförvaltningen har inom ramen för arbetet i kommittén för social hållbarhet lämnat synpunkter på handlingsplanen även innan remissförfarandet.

Barnets bästa

I enlighet med Lunds kommuns handlingsplan för barnets bästa ska barns rättigheter utredas vid alla politiska beslut och det ska i beslutsunderlag framgå tydligt om beslutet berör barn, hur barn påverkas av beslutet och hur barns bästa beaktats. Den nämnd eller verksamhet som initierar ärendet ansvarar för att göra barnkonsekvensanalysen.

Till aktuellt ärende medföljer en barnkonsekvensanalys i vilken det framgår att ärendet berör barn, idag och i framtiden. Fokus ligger på de barn som tillhör de fem nationella minoriteterna i Sverige; judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och samer och som har en vilja att behålla sin kulturella och språkliga identitet.

Vad gäller barns möjlighet att uttrycka sina åsikter kring ärendet lyfts bland annat utdrag ur handlingsplanen som syftar till samråd med nationella minoriteter i frågor som berör dem, där barn och ungas möjlighet till inflytande särskilt ska beaktas. Barn- och skolförvaltningen är positiva till att handlingsplanen innehåller aktiviteter med syfte att öka barns inflytande men vill lyfta fram att det saknas underlag om huruvida barn fått komma till tals gällande det aktuella beslutet, det vill säga om barn fått lämna synpunkter på den faktiska handlingsplanen.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför i nuläget inga ekonomiska konsekvenser. Genomförandet av planens aktiviteter kan dock komma att innebära ekonomiska konsekvenser.

2023-02-28

Diarienummer

BSN 2022/9580

Jytte Lindborg
Skoldirektör

André Levin
Ekonomichef

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:
Kommunstyrelsen

För kännedom: